

**UCHWAŁA NR XXIII/129/2012
RADY GMINY ŁONIÓW**

z dnia 30 sierpnia 2012 r.

**w sprawie uchwalenia „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łoniów
na lata 2012 – 2032”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) i art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. nr 25, poz. 150 z późniejszymi zmianami) w związku z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 r., Rada Gminy Łoniów uchwala, co następuje:

§ 1.

Uchwała „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łoniów na lata 2012 – 2032” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łoniów.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Łoniów

Antoni Szpak



**Załącznik
do Uchwały Nr XXIII/129/2012
Rady Gminy Łoniów
z dnia 30 sierpnia 2012**



Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łoniów na lata 2012 - 2032

Meritum Competence
ul. Syta 135, 02-987 Warszawa
NIP 5262737394

szkolenia@meritumnet.pl, azbest@meritumnet.pl, audyt@meritumnet.pl
www.szkolenia.meritumnet.pl



Opracowano na zlecenie:

Gmina Łoniów
Łoniów 56
27 -670 Łoniów

Skład autorski:

Krzysztof Pietrzak
Paweł Ryś

Kierownik Pracy:
Krzysztof Pietrzak



Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Cel i zadania Programu	6
3. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego	7
4. Podstawowe regulacje prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	9
5. Zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.....	13
6. Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest	16
7. Informacje o gminie	16
8. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbestowych na terenie Gminy Łoniów	18
9. Finansowanie demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest	23
10. Harmonogram prac związanych z usuwaniem azbestu z terenu gminy.....	26
11. Wdrożenie Programu.....	30
12. Wskaźniki realizacji Programu	31
13. Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest wraz z jego harmonogramem.....	32
14. Analiza wpływu Programu na środowisko i zdrowie człowieka	37
15. Pełny wykaz aktów prawnych mających zastosowanie do tematyki związanej z azbestem:	38
16. Bibliografia.....	40



1. Wprowadzenie

Azbest jest minerałem włóknistym powszechnie występującym w przyrodzie. Jego właściwość – niepalność została odkryta już w starożytności około roku 300 p.n.e. Sama nazwa azbest pochodzi od greckiego azbestion – nieugaszony.

Azbest dzięki swoim właściwościom taki jak, odporność na działanie środowiska agresywnego chemicznie, odporność na korozję, wytrzymałość mechaniczną i wymienioną wyżej niepalność znalazł bardzo szerokie zastosowanie – głównie jako wyrób budowlany w postaci pokryć dachowych i elewacyjnych, czy rur kanalizacyjnych. Azbest znalazł również zastosowanie w przemyśle hutniczym, pożarnictwie (do wyrobu kombinezonów ogniotrwałych) oraz motoryzacji (klocki i tarcze hamulcowe). Szczyt popularności stosowania azbestu przypada na lata 70 i 80 XX wieku.

W Polsce azbest znalazł głównie zastosowanie jako materiał do produkcji płyt elewacyjnych i pokryć dachowych. W latach 70 ubiegłego wieku sprowadzano do kraju ok. 100 tys. ton azbestu rocznie. Szacuje się, że na dachach i fasadach budynków oraz w obiektach przemysłowych zamontowanych jest blisko 1.350 mln. m² płyt azbestowych, z czego blisko 90 % stanowią dachowe płyty faliste, zwane popularnie eternitem. W 1980 r. z płyt azbestowo-cementowych wykonanych było ok. 45 % pokryć dachowych i fasadowych. Po 15 latach udział tych płyt w nowobudowanych pokryciach dachowych, zmniejszył się o 30%.

W drugiej połowie dwudziestego wieku zaczęto jednak coraz więcej mówić o szkodliwości azbestu. Badania naukowe udowodniły, że azbest może powodować pylicę azbestową (azbestozę) i międzybłoniaka opłucnej.

O tym, że azbest może być szkodliwy dla zdrowia ludzkiego decydują jego drobne włókna, z których najbardziej niebezpieczne są o długości 5 mikro metrów i średnicy mniejszej od 3 mikro metrów oraz stosunku długości do średnicy wynoszącym 3:1.

Pierwsze całkowite zakazy stosowania azbestu pojawiły się na świecie w latach 80-tych.

W roku 1997 zakazano wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azbestu i wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu



azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Rezultatem wprowadzenia regulacji zakazujących stosowania azbestu było opracowanie w 2002 roku ogólnopolskiego „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, który zakładał oczyszczenie kraju z azbestu do roku 2032. W roku 2009 ww. dokument został uaktualniony w postaci „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (zwanym dalej POKzA). Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2009 (Uchwała Nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032 zmieniona uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.) jednostki samorządu terytorialnego zostały zobligowane do opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest.

Niniejszy dokument stanowić ma element realizacji harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu kraju zapisanego w POKzA na szczeblu lokalnym – terytorium Gminy Łoniów.

2. Cel i zadania Programu

Podstawowym celem Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łoniów na lata 2012 - 2032 (zwanego dalej *Programem*) jest przedstawienie harmonogramu stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łoniów, a przez to wyeliminowanie negatywnego wpływu azbestu na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska na terenie gminy.

Program ma przede wszystkim zawierać:

- Analizę wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest przeprowadzonej na terenie Gminy Łoniów w pierwszej połowie 2012 r. oraz opracowanie harmonogramu (czasowego oraz finansowego) stopniowego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy,
- Opracowanie celów krótkookresowych oraz długookresowych w odniesieniu do działań związanych z usuwaniem azbestu z terenu Gminy Łoniów
- Opracowanie wskazówek dotyczących usuwania wyrobów zawierających azbest – wymogi prawne oraz ochrona zdrowia ludzkiego,
- Omówienie kosztów usuwania azbestu z terenu Gminy Łoniów,



- Omówienie źródeł finansowania usuwania azbestu oraz ich analiza w odniesieniu do możliwości pozyskania środków przez Gminę Łoniów oraz przez mieszkańców gminy,
- Zarysowanie zasad systemu edukacji mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.

3. Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego jest głównie związana z drobnymi włóknami, z których składa się ten minerał. Największe znaczenie mają w tym przypadku włókna respirabilne, o długości co najmniej 5 mikrometrów i średnicy poniżej 3 mikrometry oraz stosunku długości do średnicy większym niż 3:1. Ww. włókna są przenoszone łatwo przez powietrze i odkładają się w drogach oddechowych.

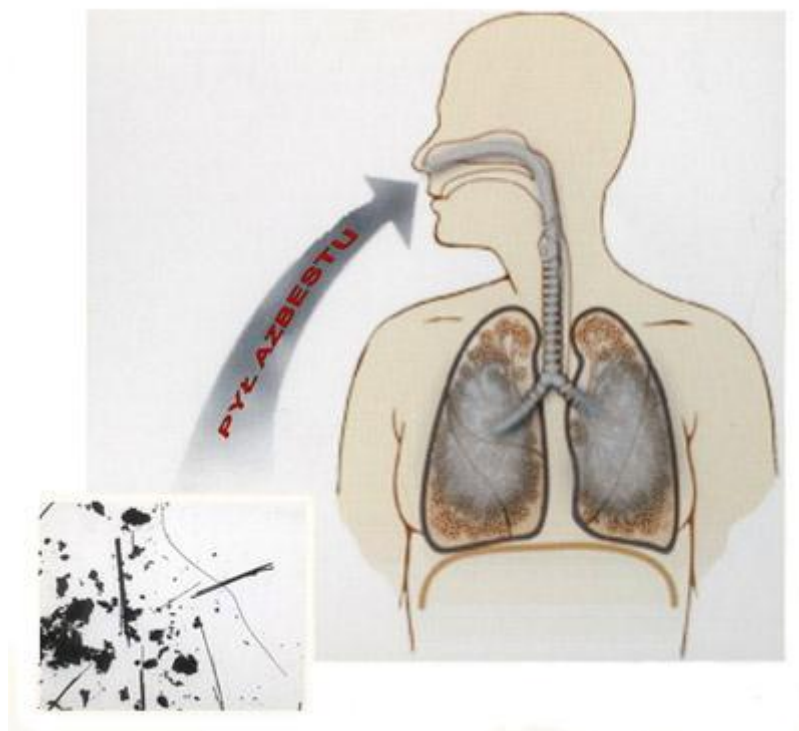
Należy jednocześnie podkreślić, że włókna azbestowe są szkodliwe dla człowieka jedynie w przypadku ich wdychania. Azbest będący składnikiem np. pokryć dachowych staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia tych wyrobów (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), w przeciwnym przypadku, gdy wyrób azbestowy nie jest uszkodzony może nie stanowić zagrożenia dla zdrowia ludzkiego. Problemem jest jednak fakt, że w zasadzie większość wyrobów azbestowych takich jak np. pokrycia dachowe są bardzo stare (mają 20-30 lat, często również więcej) i w zasadzie nawet dobrze konserwowane pokrycia dachowe z azbestem są w tej chwili zniszczone i mogą uwalniać włókna azbestu do powietrza (planowany czas użytkowania pokryć dachowych z azbestu był często określany przez ich producentów na 30 lat).

Czynniki mające wpływ na skutki zdrowotne działania azbestu to:

- Rodzaj azbestu i wielość włókna w szczególności jego średnica (*włókna respirabilne*),
- Stężenie włókien i czas trwania narażenia,
- Czynniki zewnętrzne tj. dym tytoniowy (*palacze 10x częściej odczuwają skutki działania azbestu niż niepalący*) i inne zanieczyszczenia powietrza,



- Czynniki osobnicze tj. sprawność mechanizmów oczyszczania dróg oddechowych (*produkcja śluzu, odkrztuszanie, wypluwanie lub połykanie*), prawidłowość reakcji immunologicznej.



Ryc. 1 Sposób dostawania się włókien azbestu do organizmu człowieka

Do chorób azbestozależnych zaliczmy:

azbestozę czyli pylicę azbestową, zmiany opłucnowe, raka płuca, międzybłonniaka opłucnej. Okres pomiędzy pierwszym narażeniem a pojawieniem się patologii może trwać nawet 20-40 lat.

Możemy wyróżnić 3 rodzaje ekspozycji na pył azbestowy:

- Zawodowa,
- Pozazawodowa,
- Środowiskowa.



Każda z ekspozycji różni się wielkością stężeń włókien, ich rozmiarami, czasem trwania narażanie. W wyniku ww. różnic również skutki zdrowotne dla tych ekspozycji będą się różniły. W przypadku ekspozycji zawodowej najczęstszą chorobą jaka może wystąpić jest pylica azbestowa, rak płuc i międzybłoniaki.

W przypadku ekspozycji pozazawodowej oraz środowiskowej najczęstszymi chorobami są międzybłoniaki opłucnej i zmiany opłucnowe.

Ww. choroby są traktowane jako choroby zawodowe (zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych -(Dz. U. Nr 105, poz. 869).

4. Podstawowe regulacje prawne w zakresie użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

W niniejszym rozdziale zaprezentowane i opisane zostaną najistotniejsze regulacje prawne z zakresu użytkowania i usuwania azbestu. Pełny wykaz aktów prawnych związanych z tą tematyką znajduje się w **rozdziale 15**.

Najważniejszym dokumentem programowym dotyczącym tematyki usuwania azbestu z terenu kraju jest Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA).

Rozpoczynając przegląd aktów prawnych dotyczących azbestu należy rozpocząć od poznania celów i zadań jakie postawił POKzA przed władzami samorządowymi i mieszkańcami gmin.

Cele POKzA to w szczególności:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.



POKzA wyznacza realizację konkretnych zadań na każdym szczeblu administracji (rządowym, samorządowym) w podziale na 5 bloków tematycznych:

- Zadania legislacyjne,
- Działania edukacyjno-informacyjne, szkolenia,
- Zadania w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- Monitoring realizacji POKzA,
- Działania w zakresie oceny narażenia i ochrony środowiska.

W POKzA wskazano, że **do roku 2012 nastąpi przeprowadzenie pełnej inwentaryzacji** wyrobów zawierających azbest, co pozwoli na szczegółowe monitorowanie usuwania azbestu z terenu kraju.

Do zadań jakie POKzA wyznacza gminom należą m. in.:

1. Gromadzenie przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego www.bazaazbestowa.pl;
2. Przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami;
3. Organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm;
4. Organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w POKzA;
5. Inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest;
6. Współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest;



7. Współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest;
8. Współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację POKZA;
9. Współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

Duża część ww. kwestii znajduje się już w przepisach prawnych w postaci krajowych ustaw i rozporządzeń, dla których ramy ustalają m. in. Dyrektywy Unii Europejskiej.

Do najważniejszych przepisów prawnych regulujących kwestię azbestu (stosowanie, szkodliwość dla zdrowia, zapobieganie schorzeniom powodowanym przez nadmierną ekspozycję na włókna azbestu itd.) należą:

Dyrektywy UE:

- Dyrektywa Rady 87/217/EWG z dnia 19 marca 1987 r. w *sprawie ograniczenia zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu*,
- Dyrektywa 2004/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w *sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagennych podczas pracy*,
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w *sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy*.

Ustawy krajowe:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o *zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r. Nr 3, poz. 20, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.),



- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o *odpadach* (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243, z późn. zm.).

Rozporządzenia krajowe:

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w *sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089)
 - Wydane na podstawie ustawy o *zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest*
 - Określa warunki bezpiecznego użytkowania wyrobów azbestowych w tym obowiązek wykonania oceny ich stanu,
 - Określa sposób prowadzenia prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest i obowiązki wykonawcy takich prac,
 - Określa sposób oznakowania wyrobów, miejsc występowania i odpadów zawierających azbest,
 - Określa sposób postępowania z odpadami w tym transportu.
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w *sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest* (Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31)
 - Wydane na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska*,
 - **Określa dopuszczony termin wykorzystywania wyrobów azbestowych na dzień 31 grudnia 2032 r.,**
 - Daje możliwość i określa warunki wykorzystywania „dróg zabezpieczonych” i pozostawienia w ziemi rur azbestowo-cementowych,



- **Wprowadza obowiązek sporządzenia inwentaryzacji z natury i ujęcia jej w informacji o wyrobach zawierających azbest oraz określa sposób przekazywania tej inwentaryzacji.**
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie *zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów* (Dz. U. Nr 216, poz. 1824)
 - Wydane na podstawie ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest,
 - Określa m.in. program i zakres szkolenia dla pracowników usuwających azbest.
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie *sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. Nr 124, poz. 1033)
 - Wydane na podstawie ustawy *Prawo ochrony środowiska*,
 - Określa formę i sposób przekazywania informacji m.in. o azbecie.

5. Zasady bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest

Za przygotowanie i realizację robót usuwania azbestu, zgodnie z wymaganiami bhp dla prac z azbestem, odpowiada wykonawca.

Do obowiązków wykonawcy, zatrudniającego pracowników należy opracowanie planu pracy, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z 14 października 2005 r. w sprawie *zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów* (Dz. U. nr 216, poz. 1824).

Roboty, podczas których powstają odpady azbestowe powinny być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających zezwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, wydane przez starostę. Niedopuszczalne jest zdejmowanie azbestu w postaci pokryć dachowych przez właścicieli gospodarstw, którzy nie posiadają do tego uprawnień (w wyniku rozmów osób wykonujących inwentaryzację wyrobów zawierających



azbest z właścicielami gospodarstw wynika, że ponad połowa z nich zdejmowała lub planuje zdejmować azbest na własną rękę!).

Lista firm posiadających odpowiednie uprawnienia do zdejmowania azbestu z dachów (w województwie świętokrzyskim) została przedstawiona poniżej na podstawie danych z Bazy Azbestowej (Tabela nr 1 – screen z Bazy Azbestowej).

Tabela nr 1 Lista firm posiadających uprawnienia do zdejmowania azbestu z dachów w województwie świętokrzyskim (na podstawie danych z Bazy Azbestowej)

Lp.	Nazwa ↕↑	Województwo ↑	Gmina ↕↑	Miejscowość ↕↑	A	T	I	O	S	P
1.	Borex P.P.H.U. Przem...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Jędrzejów	Jędrzejów	✓	✓			✓	
2.	BIO-MED plus Zakład...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
3.	Środowisko i Innowac...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Tuczępy	Dobrow	✓	✓				
4.	SanTa-EKO Spółka Jaw...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Sandomierz	Sandomierz	✓	✓	✓			
5.	Biko-Serwis sp.j.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Chęciny	Chęciny	✓					
6.	Przedsiębiorstwo Han...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Sitkówka-Nowiny	Sitkówka-Nowiny	✓	✓			✓	
7.	HYDROGEOTECHNIKA Sp...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
8.	BUDOTERMIKA Marek Ma...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Busko-Zdrój	Busko-Zdrój	✓					
9.	ONYX Polska S.A.	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				
10.	BALKAR-TECH	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Staszów	Staszów	✓				✓	
11.	Usługi BHP Hel-PIK S...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Staszów	Staszów	✓			✓		
12.	Firma Rodzinna BORÓW...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Jędrzejów	Jędrzejów	✓				✓	
13.	Firma Usługowa "HEN-...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Górno	Wola Jachowa	✓	✓				
14.	Zakład Ochrony Środo...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce						✓
15.	P. H. U. P. EURO - G...	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Sitkówka-Nowiny	Zgórsko	✓	✓			✓	✓
16.	P.W. ALLBUR	ŚWIĘTOKRZYSKIE	Kielce	Kielce	✓	✓				



Wykonawca robót polegających na usuwaniu azbestu powinien przestrzegać następujących zasad:

- wyroby zawierające azbest przed ich usuwaniem powinny być nawilżone wodą i utrzymane w stanie wilgotnym przez cały czas pracy (wyjątek stanowią prace w środowisku wysokich temperatur lub w pobliżu prądu elektrycznego),
- wyroby (płyty, kształtki, rury) należy demontować w całości, w miarę możliwości unikając destrukcji mechanicznej,
- do prac należy używać narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych narzędzi mechanicznych wyposażonych w miejscowe odciągi pyłów (piły, tarcze szlifierskie, wiertarki),
- do czyszczenia miejsca pracy i sprzętu należy stosować odkurzacze wyposażone w filtry typu HEPA, o skuteczności pochłaniania pyłów respirabilnych 99,95%,
- pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze,
- usunięte wyroby azbestowe ($> 1000 \text{ kg/m}^3$, tj. płyty i części płyt azbestowo-cementowych) należy pakować w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm (niedopuszczalne jest stosowanie worków papierowych),
- przed opakowaniem pyły azbestowe, wyroby i odpady wyrobów azbestowych miękkich (poniżej 1000 kg/m^3) należy zestalić przy użyciu cementu lub żywicy syntetycznych,
- filtry jednostek utrzymujących podciśnienie w strefie pracy, zużyte filtry do masek przeciwpylowych, zanieczyszczone azbestem jednorazowe ubrania ochronne, zdemonutowane folie są również odpadem niebezpiecznym zawierającym azbest. Ze względu na możliwość uwalniania się z nich azbestu do otoczenia, muszą być podobnie jak inne odpady z azbestem hermetyzowane przez umieszczanie w workach polietylenowych, oznakowanych znakiem „a”,
- odpady zawierające azbest powinny być gromadzone i pakowane w strefie odizolowanej od otoczenia,



- opakowania z odpadami powinny być szczelnie zamknięte (zgrzewem ciągłym lub taśmą klejącą) i oznakowane w sposób trwały, nie ulegający zniszczeniu pod wpływem czynników atmosferycznych i mechanicznych,
- należy założyć kartę ewidencji odpadów i dokument obrotu odpadami niebezpiecznymi (kartę przekazania odpadu).

6. Gospodarowanie odpadami w postaci wyrobów zawierających azbest

Najbardziej powszechną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. Szczegółowe zasady składowania takich odpadów zawiera Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. *w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 61, poz. 549 z późn. zm.).

Obecnie istniejące składowiska nie są w stanie pomieścić całkowitej ilości wyrobów zawierających azbest znajdującej się na terenie kraju. W związku z powyższym konieczna jest budowa kolejnych kwater przeznaczonych na składowanie azbestu.

Najbliższym składowiskiem odpadów azbestowych jest składowisko ŚRODOWISKO i INNOWACJE Sp. z o.o. znajdujące się w Gminie Tuczępy (ok. 40 km od Gminy Łoniów) i w pierwszej kolejności tam powinny trafiać odpady azbestowe zinwentaryzowane na terenie gminy.

7. Informacje o gminie

Gmina Łoniów jest gminą wiejską położoną w województwie świętokrzyskim, w powiecie sandomierskim. Gmina leży na pograniczu Wyżyny Kielecko - Sandomierskiej i Kotliny Sandomierskiej, w dolinie Wisły. Obszar gminy należy do zlewni Koprzywianki - rzeki wpadającej do Wisły. Dopływem Wisły jest też Zawidzanka, zaś Koprzywianki - Kacanka. Koprzywianka bierze swój początek we wschodniej części głównego pasma Gór Świętokrzyskich, w obrębie Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego.



Gmina zajmuje powierzchnię **8699 ha**, zamieszkała jest przez **7 556 osób**, a liczba gospodarstw to ok. 1560. W skład gminy wchodzi 30 sołectw: Bazów, Bogoria, Chodków Nowy, Chodków Stary, Gągolin, Gieraszwice, Jasienica, Jeziory, Kępa Nagnajewska, Krowia Góra, Królewice, Łązek, Łoniów, Łoniów-Kolonia, Otoka, Piaseczno, Przewłoka, Ruszcza-Płaszczyna, Ruszcza-Kolonia, Skrzypaczowice, Skwirzowa, Sulisławice, Suliszów, Świniary Nowe, Świniary Stare, Trzebieszawice, Wnorów, Wojcieszyce, Wólka Gieraszkowska, Zawidza.

Gmina Łoniów sąsiaduje z następującymi gminami: Baranów Sandomierski, Klimontów, Koprzywnica, Osiek, Tarnobrzeg.

Położenie gminy w terenie zlewni rzecznej ukształtowało jej warunki geomorfologiczne. Dorzecze Koprzywnicy zbudowane jest z piaskowców, kwarcytów i łupków kambryjskich, a także wapieni i dolomitów. Podłoże doliny Kacanki tworzą wapienie, iły krakowieckie i żwiry trzeciorzędowe. Na całym obszarze zalegają lessy, tylko w zlewni Kacanki dominują piaski. Rzeki regionu wcięte są w lessowe podłoże od 20 do 60 m.

Lasy zajmują około 15 proc. powierzchni gminy, a jedyny, większy ich maszyn znajduje się w rejonie Świniar i Zawidzy. Są to głównie bory sosnowe z domieszką drzew liściastych, natomiast w podmokłych dolinach rzek występują lasy mieszane z dominacją dębu, topoli i olchy. Żyją tu m.in. sarny, dziki, jelenie, zające, liczne gatunki ptactwa wodnego, występują rzadkie gatunki flory.

Mimo stosunkowo niewielkiego zalesienia, krajobraz gminy jest zróżnicowany i atrakcyjny widokowo. W części nadwiślańskiej dominują rozległe równiny z malowniczymi kępami drzew, małymi zagajnikami i nadrzecznymi zaroślami. W części wyżynnej przeważają szerokie wzniesienia, we fragmentach porośnięte lasem.

Ciekawym elementem pejzażu są pasma sadów, ciągnące się wzdłuż Wisły. Przez Gminę Łoniów przebiega Sandomierski Szlak Jabłkowy.

Część gminy leży w **granicach Jeleniowsko - Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**, zajmującego powierzchnię ponad 31 tys. ha. Ochrona krajobrazu polega na



eliminowaniu uciążliwych dla środowiska obiektów przemysłowych, inwestycji tworzących bariery ekologiczne, zachowaniu harmonijnych proporcji pomiędzy terenami zurbanizowanymi, obszarami leśnymi, wodami, użytkami zielonymi. Chodzi również o nie wprowadzanie w krajobraz elementów naruszających jego naturalną strukturę. Preferowana jest natomiast gospodarka turystyczna oparta na walorach przyrodniczych.

Łagodny klimat nadwiślańskiej gminy z upalnymi latami i niezbyt ostrymi zimami oraz z dużą liczbą słonecznych dni sprzyja zarówno uprawom rolniczym jak też funkcjom rekreacyjnym.

Na obliczu gminy trwale piętno wycisnął przemysł siarkowy. Przez lata zapewniał pracę i dobre zarobki. Teraz jednak, po ograniczeniu wydobycia i likwidacji niektórych kopalń, lokalne władze borykają się z problemem usuwania skutków ich działania. Wyrobisko kopalni Piaseczno, to nie tylko zniekształcający pejzaż element ale także źródło emisji szkodliwych dla środowiska substancji. Jednak po zakończeniu jego rekultywacji, stworzone zostaną warunki do rozwoju różnych form turystyki i wypoczynku, w oparciu o powstały, sztuczny zbiornik wodny.

8. Informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbestowych na terenie Gminy Łoniów

Gmina Łoniów wykonała szczegółową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest w pierwszej połowie 2012 r.

Zinwentaryzowano **342363 m²** wyrobów zawierających azbest.

Całkowita masa zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest wynosi **3 765 993 kg** (zakłada się, że średnia masa wyrobu wynosi 11 kg/m²).

Wszystkie zinwentaryzowane wyroby zawierające azbest to pokrycia dachowe lub pozostałości po nich (azbest magazynowany na posesjach znajdujących się na terenie gminy).

Ilość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w Gminie Łoniów została zaprezentowana w **Tabeli nr 2**.



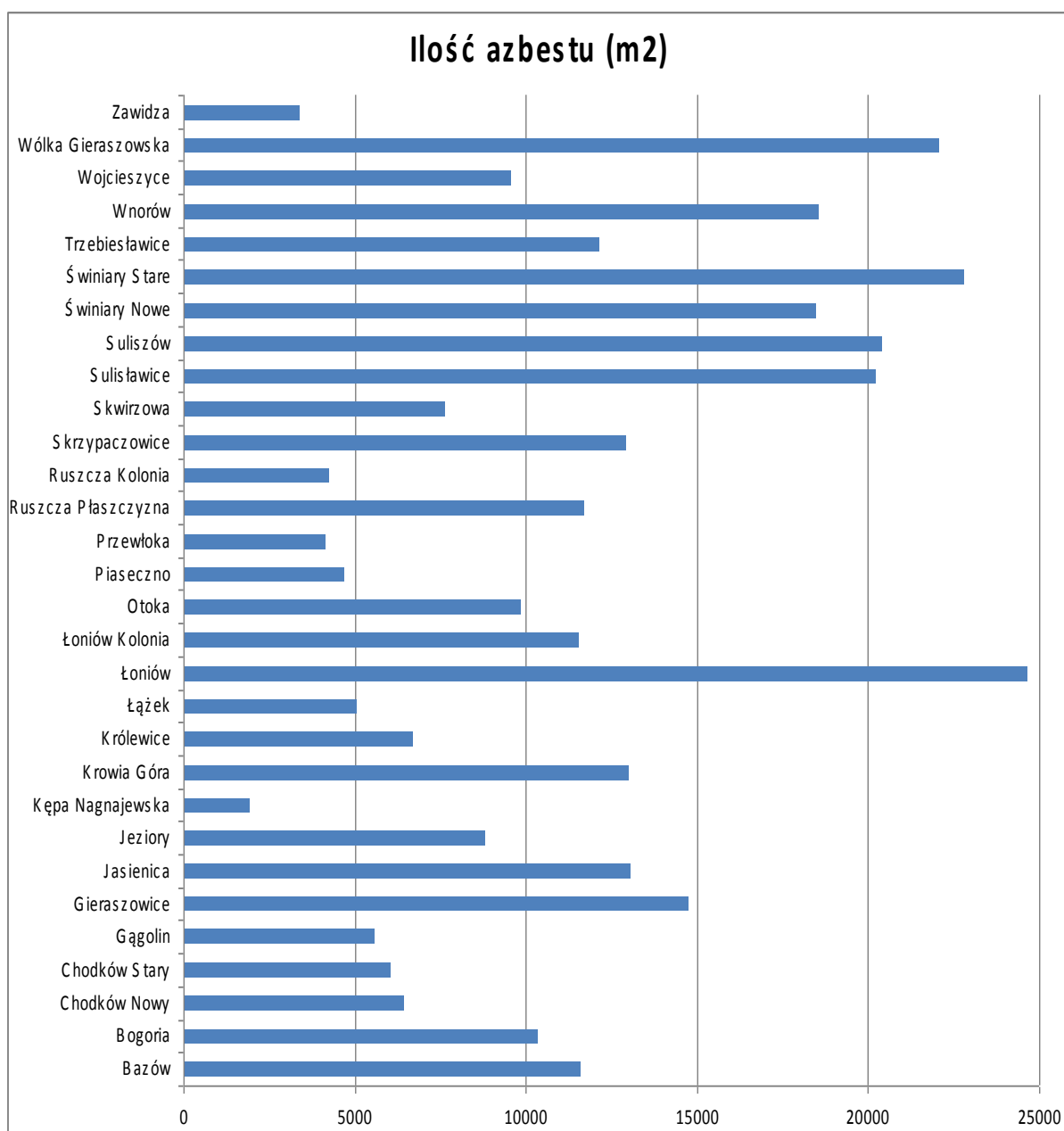
Tabela nr 2. Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Łoniów z podziałem na poszczególne miejscowości.

L.p.	Nazwa miejscowości	Ilość azbestu (m ²)
1	Bazów	11579
2	Bogoria	10353
3	Chodków Nowy	6435
4	Chodków Stary	6043
5	Gągolin	5553
6	Gieraszwice	14743
7	Jasienica	13055
8	Jeziory	8784
9	Kępa Nagnajewska	1911
10	Krowia Góra	13011
11	Królewice	6701
12	Łązek	5054
13	Łoniów	24660
14	Łoniów Kolonia	11547
15	Otoka	9833
16	Piaseczno	4696
17	Przewłoka	4150
18	Ruszcza Płaszczynna	11698
19	Ruszcza Kolonia	4241
20	Skrzypaczowice	12931
21	Skwierzowa	7643
22	Sulisławice	20247
23	Suliszów	20419
24	Świniary Nowe	18503
25	Świniary Stare	22829
26	Trzebiesławice	12126
27	Wnorów	18577
28	Wojcieszyce	9559
29	Wólka Gierszowska	22088
30	Zawidza	3394
	SUMA	342363



Dla lepszego zobrazowania oraz możliwości porównania ilości zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w poszczególnych miejscowościach należących do Gminy Łoniów został przygotowany **Wykres nr 1**.

Wykres nr 1. Ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w Gminie Łoniów w podziale na poszczególne miejscowości.





Biorąc pod uwagę stan wyrobów zawierających azbest należy stwierdzić, że większość wyrobów została zaklasyfikowana do 3-go stopnia pilności usuwania azbestu (1517 wyrobów zawierających azbest), natomiast do stopnia pilności 1-szego zostało zaklasyfikowanych 89 wyrobów zawierających azbest.

Liczbę zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest w podziale na stopnie pilności ich usuwania przedstawiono w **Tabeli nr 3**.

Tabela nr 3. Liczba wyrobów zawierających azbest w podziale na stopnie pilności ich usuwania.

L.p.	Stopień pilności	Liczba wyrobów zawierających azbest
1	1	89
2	2	238
3	3	1517

Procentowy udział poszczególnych stopni pilności w odniesieniu do ogólnej liczby zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych został przedstawiony na **Wykresie nr 2**.



Wykres nr 2. Procentowy udział stopni pilności w stosunku do ogólnej liczby zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest.



Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że w przeważającej mierze w Gminie Łoniów występują wyroby zawierające azbest o 3 stopniu pilności usuwania azbestu. Jednakowoż należy zwrócić również uwagę na aż 13% wyrobów o 2 stopniu pilności usuwania, a więc należy pamiętać, że ww. wyroby powinny być poddane kolejnej ocenie w czasie do jednego roku. Dotychczas na terenie Gminy Łoniów prowadzone były pojedyncze zbiórki azbestu (w 2011 r. ok. 10 Mg) finansowane ze środków gminnych. Jednak ze względu na ograniczone fundusze, nie może się to odbywać na większą skalę.

W pierwszej kolejności powinien być usunięty azbest magazynowany na posesjach znajdujących się na terenie Gminy Łoniów (są to wyroby azbestowe w większości przypadków zdemontowane z domów należących do mieszkańców gminy i magazynowane na ich posesjach z powodu braków środków finansowych na transport i utylizację azbestu).

W następnej kolejności Gmina Łoniów musi również monitorować stan wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych podczas inwentaryzacji na 2-gi stopień pilności oraz pozostałych wyrobów zwłaszcza znajdujących się na budynkach mieszkalnych.



Wyniki inwentaryzacji wskazują, że w Gminie Łoniów jest nadal duża ilość azbestu (w postaci pokryć dachowych), również w stanie wskazującym na jak najszybsze ich usunięcie z terenu gminy.

9. Finansowanie demontażu, transportu i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest

Z uwagi na ograniczony budżet własny istotne jest aby Gmina Łoniów pozyskiwała również środki na usuwanie wyrobów zawierających azbest ze źródeł zewnętrznych. Obecnie istnieje kilka możliwych dróg pozyskania takich środków.

Główne źródła pozyskania ww. środków zewnętrznych zostały przedstawione poniżej:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ul. Konstruktorska 3a

02-673 Warszawa

strona internetowa: www.nfosigw.gov.pl

Dotacje mogą być udzielane na:

- przedsięwzięcia realizowane w ramach priorytetowego programu Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowywanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych: rekultywacja terenów zdegradowanych przez wojsko i przemysł, w tym bioremediacja terenów zanieczyszczonych substancjami ropopochodnymi;
- likwidację nieczynnych składowisk odpadów niebezpiecznych,

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach

ul. Św. Leonarda 7

25-311Kielce

Strona internetowa: www.wfos.com.pl



Gmina Łoniów może otrzymać dofinansowanie na usuwanie wyrobów zawierających azbest w ramach priorytetu III. Ochrona powierzchni ziemi (zgodnie z *Listą przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w 2012 r.*). W ramach ww. priorytetu poniżej zostały przedstawione działania związane z gospodarką odpadami, w tym z azbestem:

1. Realizacja zadań ujętych w „*Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego*” w szczególności:
 - a) realizacja kompleksowych programów i systemów gospodarowania odpadami komunalnymi,
 - b) selektywne zbieranie odpadów komunalnych,
 - c) wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących składowisk odpadów komunalnych,
 - d) wykonanie nowych, przebudowa lub rozbudowa istniejących sortowni odpadów komunalnych,
 - e) tworzenie gminnych punktów zbierania odpadów niebezpiecznych (GPZON) i stacji przeładunkowych odpadów niebezpiecznych (SPON),
 - f) rekultywacja składowisk odpadów,
 - g) wyposażenie składowisk odpadów komunalnych w niezbędne systemy drenażu wód odciekowych i opadowych, instalacje do odprowadzania i unieszkodliwiania gazu składowiskowego, urządzenia techniczne do prawidłowego funkcjonowania składowisk (wagi samochodowe, kompaktory, brodziki dezynfekcyjne) i urządzenia do magazynowania odpadów niebezpiecznych pochodzenia komunalnego,
 - h) dekontaminacja lub unieszkodliwienie urządzeń i odpadów zawierających PCB,
 - i) budowa instalacji do odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
2. **Usuwanie (demontaż i transport) i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest z obiektów budowlanych użyteczności publicznej oraz z obiektów budowlanych spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych,**
3. **Realizacja programów usuwania wyrobów zawierających azbest przez jednostki samorządu terytorialnego,**



4. Wspieranie Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w zakresie ochrony środowiska na potrzeby ratownictwa chemicznego i ekologicznego,
5. Dofinansowanie kosztów gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawców albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawców,
6. Prowadzenie obserwacji terenów, na których występują ruchy masowe ziemi oraz terenów zagrożonych tymi ruchami.

Ww. priorytety znajdują się również na liście WFOŚiGW w Kielcach zawierającej priorytety do przeznaczenia dofinansowań na rok 2013. W związku z powyższym Gmina Łoniów powinna pod koniec roku 2012 lub na początku roku 2013 złożyć wniosek na dofinansowanie zadań związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych z terenu gminy.

Należy jednocześnie pamiętać, że WFOŚiGW w Kielcach może udzielać dotacji na usuwanie (demontaż i transport) i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest w wysokości nie wyższej niż 50% kosztów kwalifikowanych. Dodatkowe 35 % dofinansowuje NFOŚiGW, dzięki czemu całkowity udział dofinansowania wynosi 85%.

Koszt kwalifikowany dla zadań z zakresu ochrony powierzchni ziemi dla przedsięwzięć z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest wylicza się w oparciu o wszystkie wymienione niżej warunki (zgodnie z dokumentem *Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach*):

1. koszt jednostkowy łącznie dla demontażu, transportu i unieszkodliwiania nie może przekroczyć kwoty 800 zł/Mg,
2. koszt jednostkowy dla transportu i unieszkodliwiania (bez demontażu) nie może przekroczyć kwoty 400 zł/Mg,
3. 1 m² płyty azbestowo-cementowej waży 11 kg.

Ponadto Gmina Łoniów ze środków WFOŚiGW w Kielcach może również uzyskać dofinansowanie na przeprowadzenie programu edukacyjnego z zakresu odpowiedniego



zagospodarowania odpadów azbestowych z Priorytetu V. Edukacja Ekologiczna (nr 1. Realizacja programów edukacyjnych dotyczących selektywnej zbiórki surowców wtórnych i zagospodarowania odpadów). Dofinansowanie na przedsięwzięcia realizowane w ramach ww. priorytetu mogą być dofinansowane przez WFOŚiGW w Kielcach w wysokości do 90% kosztów kwalifikowalnych. Priorytet V. Edukacja Ekologiczna będzie również dostępny dla gmin w roku 2013, a więc stanowi szansę dla Gminy Łoniów na pozyskanie środków na przeprowadzenie w gminie kampanii edukacyjnej w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami (azbestu). Projekt taki może również być kierowany do firm, które dokonują demontażu wyrobów zawierających azbest (wśród których bardzo często zdarzają się przypadki niewłaściwego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest).

10. Harmonogram prac związanych z usuwaniem azbestu z terenu gminy

Nadrzędnym celem wyznaczonym w niniejszym Programie jest usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łoniów w terminie do roku 2032. W związku z powyższym Gmina Łoniów musi zrealizować szereg zadań, które umożliwią realizację postawionego w ten sposób celu.

Wyznaczone zostały cele długookresowe (których realizacja przewidziana jest do roku 2032, czyli do całkowitego usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu gminy) oraz cele krótkookresowe (których realizacja przewidziana jest przez najbliższe 5 lat, czyli do końca roku 2017, cele krótkookresowe mają wspierać realizację celów długookresowych).

Cele krótkookresowe, lata 2012 - 2017:

1. Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest,
2. Pozyskanie funduszy na usuwanie azbestu oraz edukację z zakresu postępowania z azbestem ze źródeł zewnętrznych (na lata 2012 – 2017),
3. Przygotowanie systemu umożliwiającego sprawne przyjmowanie przez Gminę Łoniów zgłoszeń od jej mieszkańców w zakresie potrzeby demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest z terenów ich posesji oraz odpowiednią redystrybucję środków na usuwanie azbestu.



4. Odbiór składowanych odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i innych;
5. Likwidacja dzikich wysypisk z odpadami zawierającymi azbest (transport na składowisko odpadów).
6. Usuwanie wyrobów zawierających azbest od mieszkańców gminy na ich wniosek (demontaż, transport i utylizacja);
7. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
8. Monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Działania, które umożliwią realizację celów krótkookresowych:

1. Opracowanie wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wykonanej w pierwszej połowie 2012 r. i wprowadzenie jej wyników do Bazy Azbestowej – realizacja będzie przeprowadzona razem z zatwierdzeniem niniejszego *Programu*,
2. Bieżąca aktualizacja inwentaryzacji zawartej w Bazie Azbestowej – dane dotyczące wyrobów zdemontowanych, wprowadzanie stopni pilności zgodnie z przeprowadzaną przez mieszkańców gminy oceną stanu wyrobów zawierających azbest, ewentualne uzupełnianie danych w Bazie Azbestowej o wyroby dotychczas nie zinwentaryzowane oraz „dzikie wysypiska” wyrobów zawierających azbest,
3. Przygotowanie do wiadomości mieszkańców gminy pisma z informacją o możliwości otrzymania dofinansowania na usuwanie azbestu, przesłanie ww. pisma do Sołtysów z prośbą o wywieszenie tej informacji w postaci ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w sołectwach, informowanie mieszkańców na bieżąco o możliwościach otrzymania przedmiotowego dofinansowania,
4. Opracowanie Regulaminu dofinansowania działań polegających na usunięciu i unieszkodliwieniu wyrobów zawierających azbest,



5. Przygotowanie i dystrybucja wniosków dla mieszkańców zgłaszających do gminy chęć demontażu, transportu i utylizacji wyrobów zawierających azbest z ich posesji w danym roku (począwszy od roku 2012),
6. Przygotowanie wniosku o dofinansowanie zadań z zakresu usuwania azbestu ze środków WFOŚiGW w Kielcach na rok 2012-2013 na podstawie zebranych w roku 2012 wniosków od mieszkańców gminy na demontaż, transport i utylizację oraz informacji zawartej w Bazie Azbestowej dotyczącej ilości i miejsc azbestu magazynowanego na posesjach,
7. Wykonanie analizy pozyskania środków na realizację *Programu* również z innych źródeł (poza WFOŚiGW w Kielcach i NFOŚiGW) wskazanych w *Programie* w **rozdziale 9** oraz przygotowanie stosownych wniosków,
8. Przygotowanie programu edukacji ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie odpowiedniego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest (szkodliwość azbestu, odpowiedni demontaż, transport i utylizacja) oraz jego realizacja (może być wspomagana pozyskaniem środków zewnętrznych),
9. Po uzyskaniu dofinansowania na usuwanie azbestu ze środków WFOŚiGW w Kielcach należy wyłonić w trybie zgodnym z ustawą *Prawo zamówień publicznych* firmę, która będzie zajmowała się demontażem i transportem odpadów azbestowych na składowisko w gminie w danym roku (pierwszy rok działania takiego systemu to 2012),
10. Wykonywanie oceny stanu wdrażania *Programu* za pomocą wskaźników (podane w **rozdziale 12** *Programu*). Ocena stanu wdrażania *Programu* powinna być raportowana do Wójta gminy w okresie dwuletnim – pierwsza ocena nastąpi na początku roku 2015.
11. Wykonanie aktualizacji *Programu* w roku 2018.

Cele długookresowe, lata 2012 - 2032:

1. Monitorowanie i stała aktualizacja danych zawartych w Bazie Azbestowej,
2. Pozyskanie funduszy na usuwanie azbestu ze źródeł zewnętrznych,



3. Stopniowe usuwanie wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy – w pierwszej kolejności magazynowanych, zaklasyfikowanych do I stopnia pilności usunięcia oraz na bieżąco wyrobów zgłaszanych przez mieszkańców do demontażu, transportu i utylizacji,
4. Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzkiego oraz w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem,
5. Realizacja wniosków składanych na początku każdego roku przez mieszkańców na demontaż, transport i utylizację azbestu (pozyskiwanie dofinansowania z WFOŚiGW w Kielcach na ww. działania na podstawie otrzymywanych na początku każdego roku wniosków na demontaż, transport i utylizację azbestu),
6. Monitoring realizacji *Programu* i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.

Działania, które umożliwią realizację celów długookresowych:

1. Zapewnienie przez Gminę Łoniów stałego monitorowania i aktualizacji Bazy Azbestowej poprzez wyznaczenie pracownika urzędu odpowiedzialnego za ww. działanie i jego okresowe raportowanie,
2. Przygotowywanie wniosków na dofinansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych na działania z zakresu usuwania azbestu w odpowiednich okresach naboru ww. wniosków ogłaszanych przez odpowiednie instytucje (np. WFOŚiGW w Kielcach),
3. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu gminy na realizację *Programu*,
4. Prowadzenie rejestru wniosków mieszkańców na demontaż, transport i utylizację wyrobów zawierających azbest, na podstawie którego Gmina Łoniów będzie mogła przygotować wnioski na dofinansowanie tych zadań ze środków zewnętrznych, istotne jest aby gmina zbierała wnioski na demontaż, transport i utylizację azbestu na dany rok z rocznym wyprzedzeniem – takie działanie umożliwi skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych na ww. działania,
5. Prowadzenie stałej kampanii edukacyjnej w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia ludzkiego oraz w zakresie bezpiecznego postępowania z azbestem, środki na ww.



kampanię mogą być pozyskane ze źródeł zewnętrznych (analiza takich źródeł została przedstawiona w **rozdziale 9 Programu**).

6. Zapewnienie wykonywania monitoringu *Programu* na podstawie wskaźników zawartych w **rozdziale 12 Programu**, raportowanie do Wójta gminy powinno być wykonywane przez pracowników gminy odpowiedzialnych za realizację zadań związanych z usuwaniem azbestu co dwa lata.

11. Wdrożenie Programu

Odpowiednie wdrożenie *Programu* zapewni realizację celów postawionych w **rozdziale 10 Programu**. W związku z powyższym bardzo istotne jest aby realizacja celów (krótkookresowych oraz długookresowych) oraz działań zaprezentowanych w *Programie* była stale monitorowana. Odpowiednie monitorowanie efektów usuwania azbestu z terenu gminy pozwoli również na jego ewentualne modyfikacje w przypadku gdy usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy przebiegało znacznie wolniej niż założono.

Monitoring *Programu* będzie zapewniony poprzez obowiązek raportowania jego wyników do Wójta gminy (w *Programie* założono, że raportowanie wyników procesu usuwania azbestu będzie odbywało się co 2 lata – z uwagi na duże zaangażowanie pracowników gminy również w inne projekty dotyczące ochrony środowiska jak i bieżące obowiązki, z kolei system raportowania co 2 lata w zupełności wystarczy do monitorowania *Programu*, który jest dokumentem wdrażanym przez kilka lat). W raportach dotyczących realizacji *Programu* powinny zostać zaprezentowane **wskaźniki realizacji Programu**, które pozwolą w sposób jednoznaczny ocenić stopień jego realizacji. Wskaźniki realizacji Programu zostały przedstawione w **rozdziale 9 Programu**.

Poniższe zasady mogą również przyczynić się do rzetelnej i odpowiedzialnej realizacji Programu:

1. Za realizację *Programu* powinna być wyznaczona osoba (pracownik gminy) lub zespół osób (np. Wydział Ochrony Środowiska),
2. *Program* i jego realizacja powinny być spójne z innymi programami i planami na poziomie kraju, województwa, powiatu,



3. *Program* powinien być uaktualniany (pierwsza aktualizacja *Programu* przypada na początek roku 2018),
4. Gmina powinna prowadzić edukację ekologiczną oraz umożliwić dostęp do informacji w zakresie realizacji *Programu* dla mieszkańców gminy (informacje przekazywane poprzez stronę internetową gminy, ogłoszenia lokalne).

12. Wskaźniki realizacji Programu

Wskaźniki realizacji *Programu* stanowią instrument, za pomocą którego gmina może w sposób jednoznaczny ocenić czy wdrażanie *Programu* odbywa się w stopniu wystarczającym oraz czy zasady (cele oraz działania) postawione w *Programie* spełniają swoją rolę (czy może istnieje potrzeba ich zmian oraz co jest z tym związane aktualizacja *Programu*).

Do oceny efektywności działań wpisanych do *Programu* oraz podejmowanych przez Gminę Łoniów sugeruje się wykorzystanie następujących wskaźników:

1. Wskaźniki efektywności realizacji Programu:

- a) Ilość zdemontowanego azbestu – wytworzonych odpadów niebezpiecznych - Mg/rok,
- b) Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest - Mg/rok,
- c) Ilość odpadów składowanych na składowiskach - Mg/rok,
- d) Stopień usunięcia wyrobów azbestowych - % usuniętych odpadów, w odniesieniu do wyników inwentaryzacji z roku 2012,
- e) Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację *Programu* w danym roku - %

2. Wskaźniki świadomości ekologicznej mieszkańców:

- a) Liczba wniosków o dofinansowanie usuwania azbestu złożonych do gminy przez mieszkańców/rok,



- b) Liczba szkół uczestniczących w konkursach związanych z problematyką azbestową/rok,
- c) Liczba przypadków nielegalnego demontażu wyrobów zawierających azbest/rok,
- d) Liczba inicjatyw społeczności lokalnej w zakresie problematyki azbestowej/rok,
- e) Liczba interwencji podejmowanych przez jednostki kontrolne (Nadzór budowlany, Państwową Inspekcję Pracy, Inspekcję Sanitarną, Gminę)/rok,

13. Szacunkowy koszt usunięcia wyrobów zawierających azbest wraz z jego harmonogramem

W celu określenia szacunkowego kosztu usunięcia wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łoniów przeprowadzono rozeznanie rynku wśród 3 firm działających w zakresie demontażu i transportu wyrobów azbestowych na składowisko odpadów z terenu województwa świętokrzyskiego (firmy, które złożyły swoje oferty w ramach ww. rozeznania posiadały zezwolenia na wytwarzanie odpadów azbestowych o kodzie 17 06 05* - Materiały konstrukcyjne zawierające azbest).

W wyniku rozeznania rynku ustalono następujące ceny (netto):

- **Demontaż azbestu:** 8,0 PLN/m²; 727,2 PLN/Mg
- **Koszt transportu** (w zależności od rodzaju transportu): 3,0 PLN/km/20 ton (czyli koszt transportu 1 Mg azbestu=0,15 PLN/ km).

Biorąc pod uwagę najbliższej znajdujące się składowisko odpadów azbestowych - **ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o. znajdujące się w Gminie Tuczępy w odległości ok. 40 km od Gminy Łoniów**, cena za unieszkodliwianie wynosi:

240 PLN / Mg; 2,64 PLN/ m²



Podsumowując **średni koszt demontażu, transportu i utylizacji azbestu** przy założeniu, że azbest będzie transportowany na najbliższe składowisko wynosi:

$$727,2 + (0,15 \times 40) + 240 = 973,2 \text{ PLN/Mg azbestu (10,7 PLN/m}^2\text{)}$$

W Gminie Łoniów zinwentaryzowano **342363 m²** wyrobów zawierających azbest, w tym **7855 m²** azbestu magazynowanego luzem na posesjach (liczba zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych w postaci pokryć dachowych to: **334508 m²**), a więc przybliżona kalkulacja kosztów związanych z usunięciem wyrobów azbestowych z terenu gminy przedstawia się w sposób następujący:

Koszty demontażu, transportu i utylizacji wyrobów azbestowych w postaci pokryć dachowych:

$$334508 \times 10,7 = 3\,579\,235,6 \text{ PLN netto}$$

Przy założeniu, że wyroby zawierające azbest mają być usunięte do roku 2032, natomiast harmonogram usuwania azbestu zgodny z Programem będzie funkcjonował od roku 2012 można przyjąć, że **rocznie gmina powinna wydatkować na usuwanie wyrobów azbestowych w postaci pokryć dachowych z terenu gminy:**

$$3\,579\,235,6 \text{ PLN netto} / 21 \text{ lat} = 170\,439,79 \text{ PLN netto (+8\% VAT)}$$

Ponadto należy pamiętać, że w pierwszej kolejności z terenu Gminy Łoniów powinien zostać azbest już zdemontowany, obecnie magazynowany na posesjach, znajdujący się na terenach posesji należących do mieszkańców gminy oraz podmiotów prawnych.

Na terenie Gminy Łoniów zinwentaryzowano ok. 86 405 kg (86,4 Mg; 7855 m²) magazynowanych wyrobów azbestowych (wcześniej zdemontowanych).



Koszt utylizacji i transportu azbestu magazynowanego obecnie na posesjach w Gminie Łoniów będzie się przedstawiał następująco:

$$86,4 \times 240 + (86,4 \times (0,15 \times 40)) = 21\,158,4 \text{ PLN netto}$$

Ww. kwota powinna być wydatkowana w pierwszej kolejności na usunięcie azbestu magazynowanego na terenie gminy. Zaleca się aby jeszcze w roku 2012 cały zinwentaryzowany magazynowany azbest był usunięty z terenu Gminy Łoniów. Kolejne lata należy przeznaczyć na monitorowanie postępów w usuwaniu wyrobów zawierających azbest znajdujących się na dachach w Gminie Łoniów.

W *Programie* założono, że gmina będzie pozyskiwała środki w wysokości 85% na usuwanie azbestu (demontaż, transport i utylizacja) ze środków WFOŚiGW w Kielcach oraz NFOŚiGW.

Powyższa kalkulacja jest jedynie **wyliczeniem orientacyjnym i służyć ma realizacji harmonogramu usuwania azbestu z terenu gminy**. Ww. kalkulację zweryfikuje dopiero uruchomienie przez Gminę Łoniów na początku 2013 roku systemu edukacji ekologicznej, informacji dla mieszkańców z zakresu gospodarki azbestem oraz przede wszystkim przyjęcie wniosków od mieszkańców na demontaż, transport i utylizację lub tylko transport i utylizację azbestu na rok 2013. Dopiero na podstawie tych danych Gmina Łoniów przygotuje zbiorczy wniosek o dofinansowanie ww. prac do WFOŚiGW w Kielcach (Gmina Łoniów planuje pozyskać środki na usuwanie azbestu jeszcze w roku 2012, jednak dopiero rok 2013 będzie pierwszym, pełnym rokiem obowiązywania *Programu*). Porównanie ilości m² z ww. wniosków i ilości m² azbestu, które powinny być usunięte z terenu gminy wyliczonej na podstawie niniejszego *Programu* pozwoli Gminie Łoniów na realną ocenę w jakim tempie azbest jest usuwany przez mieszkańców. Porównanie tych liczb pozwoli również na dostosowanie działań gminy do stanu rzeczywistego i umożliwi jej na modyfikowanie swoich działań w zakresie usuwania azbestu. Dodatkowo dostosowanie działań gminy do rzeczywistości umożliwią instrumenty służące monitorowaniu *Programu* (wskaźniki i ich raportowanie).



Pełne dostosowanie *Programu* do rzeczywistej sytuacji w zakresie usuwania azbestu umożliwi jego aktualizacja na początku 2018 roku.

Należy jednocześnie pamiętać, że przy rozważaniu unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest powinno brać się pod uwagę najbliższe składowisko odpadów oferujące taką usługę.

Tak jak zostało wspomniane wyżej najbliższej Gminy Łoniów znajduje się składowisko ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o. znajdujące się w Gminie Tuczępy. Azbest zdemontowany w Gminie Łoniów powinien trafiać do ww. składowiska azbestu. Opis składowiska znajduje się w **Tabeli nr 4** (screen z Bazy Azbestowej).

Niemniej jednak Gmina Łoniów będzie realizowała postępowanie (przetarg lub zapytanie ofertowe, w zależności od wartości zamówienia) na wyłonienie najkorzystniejszej oferty w zakresie demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu wśród firm oferujących takie usługi i może zdarzyć się (w praktyce tak czasami jest), że wygra firma oferująca najkorzystniejszą cenę na usługę, jednak będzie transportowała azbest na inne, bardziej oddalone składowisko. Aby uniknąć takich sytuacji Gmina Łoniów powinna odpowiednio przygotować dokumentację przetargową (lub treść i wymagania opisane w zapytaniu ofertowym).



Tabela nr 4 Opis składowiska odpadów azbestowych ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o. (na podstawie danych z Bazy Azbestowej).

SKŁADOWISKO	
Charakter składowiska	-
Nazwa	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o., Dobrów
Ograniczenie terenowe	brak ograniczenia
Województwo	ŚWIĘTOKRZYSKIE
Gmina	Tuczępy
Miejscowość	Dobrów
Adres	28-142 Tuczępy, Dobrów 8
Telefon	15 864 51 13
Całkowita pojemność [m³]	175 000
Wolna pojemność [m³]	67 766
Kody przyjmowanych odpadów	170601, 170605
Ceny przyjmowanych odpadów	170601 - 300-400 zł/Mg, 170605 - 240 zł/Mg
Godziny pracy	7:00 - 17:00 poniedziałek - piątek
Plan rozbudowy	TAK
Planowana pojemność	planowane kwatery - 642 000
Planowana data uruchomienia	planowane kwatery - 2013
Rok zamknięcia	b.d.
ZARZĄDCA	
Właściciel/Zarządca/Inwestor	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o.
Adres właściciela	28-142 Tuczępy, Dobrów 8
Telefon stacjonarny	15 864 51 13
Telefon komórkowy	888 850 550
E-mail	
Strona www	



14. Analiza wpływu Programu na środowisko i zdrowie człowieka

Program ma na celu stopniowe usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy.

Azbest znajdujący się głównie w postaci pokryć dachowych na budynkach gospodarczych i mieszkalnych stanowi niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzkiego, a włókna azbestu pochodzące z uszkodzonych płyt azbestowych zanieczyszczają środowisko.

Azbest znajdujący się na dachach budynków jest w Gminie Łoniów w różnym stanie – ok 5% zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest powinno być usuniętych z terenu gminy jak najszybciej..

Zważywszy na to, że wielu producentów tego typu wyrobów stwierdziło wytrzymałość pokryć dachowych azbestowych na ok. 30 lat, a obecne w Gminie Łoniów pokrycia dachowe z azbestu mają często ponad 30 lat należy stwierdzić, że istnieje pilna potrzeba uchwalenia *Programu*, co zapewni planowe usuwanie szkodliwego azbestu z terenu gminy, jak również umożliwi planową realizację działań wspomagających ten proces (np. edukacja ekologiczna mieszkańców, szkolenia).

Upowszechnienie zatwierdzonego przez gminę *Programu* będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. W wyniku tych działań zminimalizowany zostanie negatywny wpływ azbestu na środowisko i zdrowie człowieka.

Usuwanie azbestu powinno być zgodne z niniejszym *Programem*, co zapewni minimalizację ewentualnego zanieczyszczenia środowiska pyłem azbestowym przez nieumiejętne i niezgodne z prawem demontowanie wyrobów zawierających azbest.

Podsumowując należy stwierdzić, że zaniechanie działań w zakresie usuwania azbestu z terenu gminy może negatywnie wpłynąć na środowisko i zdrowie człowieka i w zasadzie jedynie przyjęcie *Programu* umożliwi gminie podjęcie planowych działań w zakresie zgodnego z prawem usuwania azbestu. W przeciwnym wypadku mieszkańcy będą sami demontować pokrycia dachowe z azbestu i unieszkodliwiać je na „dzikich wysypiskach” (np. w lesie) – obecnie takie działania nie są rzadkością i wynikają głównie z braku świadomości na temat zagrożeń związanych z azbestem oraz braku spójnych działań gmin w zakresie usuwania azbestu.



15. Pełny wykaz aktów prawnych mających zastosowanie do tematyki związanej z azbestem

- Dyrektywa Rady 76/769/EWG z dnia 27 lipca 1976 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich odnoszących się do ograniczeń we wprowadzaniu do obrotu i stosowaniu niektórych substancji i preparatów niebezpiecznych (Dz. Urz. WE L 262 z 27.09.1976, str. 201),
- Dyrektywa Rady 83/477/EWG z dnia 19 września 1983 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (Dz. Urz. WE 263 z 29.09.1983, str. 25),
- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U.2004.3.20. z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U.2006.156.1118. tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2008.25.150 tekst jednolity),
- Ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o odpadach i niektórych innych ustaw (Dz.U.2010 nr 28 poz.145.),
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U.2002.199.1671. z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U.2001.112.1206),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2003 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U.2002.191.1595),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876 z późn. zm.),



- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649),
- Rozporządzenie Ministra gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. Nr 216 poz. 1824),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz.U.2003.61.549),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U.2003.192.1876 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986 z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia d/a niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 Nr 71, poz. 649),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824),
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 października 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania



azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest,

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 października 2008 r. w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. 2008 nr 196 poz. 1217),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2009.124.1033),
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U.2009.124.1033).

16.Bibliografia

1. J. Dyczek. Charakterystyka, własności i zastosowanie azbestu. Akademia Górniczo-Hutnicza Kraków, Fundacja Łódzkie bez Azbestu,
2. Azbest - narażenie i skutki zdrowotne - dr hab. Edward Więcek, Bezpieczeństwo Pracy 2/2004,
3. Azbest - ekspozycja zawodowa i środowiskowa: skutki, profilaktyka.- Neonila Szeszenia Dąbrowska, Łódź: Oficyna Wydawnicza Instytut Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera, 2004,
4. N. Szeszenia-Dąbrowska: Azbest a zdrowie człowieka. Materiał dydaktyczny na kurs specjalistyczny „Bezpieczne postępowanie z azbestem i materiałami zawierającymi azbest”. Kraków, AGH, 26.06.2003 r),
5. „Informator o przepisach i procedurach dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest” MGPIPS, Warszawa 2003 r. zaktualizowany wg stanu prawnego na dzień 30 września 2008 r.,
6. Informator o zadaniach jednostek samorządu terytorialnego dla realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski - materiał przygotowany przez Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej” Warszawa 2003.,



7. „Poradnik stosowania przepisów i procedur dotyczących pozyskiwania z krajowych i zagranicznych funduszy pomocowych dodatkowych środków finansowych na usuwanie materiałów zawierających azbest”, Ministerstwo Gospodarki, 2006 r.,
8. Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy - <http://www.ciop.pl>,
9. Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Regionalnych – www.stat.gov.pl,
10. Baza Azbestowa, <http://www.bazaazbestowa.pl>.

Uzasadnienie

Obowiązek opracowania Programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym, wynika z zapisów „Krajowego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski”, przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 roku. W dniu 14 lipca 2009 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pn. „Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, utrzymuje cele przyjętego przez Radę Ministrów 14 maja 2002 r. Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski:

- 1) usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest;
- 2) minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju;
- 3) likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Określa jednak nowe zadania niezbędne do oczyszczenia kraju z azbestu, wynikające ze zmian gospodarczych i społecznych, jakie nastąpiły m.in. w związku ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Program Krajowy zakłada usunięcie do roku 2032 z terenu Polski wszystkich materiałów zawierających azbest.

Opracowany Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Łoniów na lata 2012 – 2032 określa m. in. obowiązki właścicieli, zarządców nieruchomości i wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Przedstawia również aktualny stan w zakresie ilości wyrobów zawierających azbest znajdujących się na terenie gminy, oraz określa harmonogram realizacji programu. Ponadto program wskazuje na środki finansowe niezbędne do jego realizacji z jednoczesną możliwością pozyskania środków zewnętrznych na zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

Przewodniczący Rady Gminy
Łoniów

Antoni Szpak